

POSITION PAPER

Rondetafelgesprek Ruimtelijke Ordening

26 September 2024

Zuid-Holland is met ruim 3.8 miljoen inwoners de dichtstbevolkte provincie van Nederland en een van de drijvende krachten achter de Nederlandse economie. In geen enkele andere provincie is de druk op de beschikbare ruimte zo groot als in Zuid-Holland. In onze provincie is ruimte gereserveerd voor het bouwen van een kwart van de nationale woningbouwopgave tot en met 2030, en is er onder andere ruimte nodig voor natuurherstel, landbouw, defensie, bedrijvigheid en aanlanding van wind op zee. Niet alles kan in Zuid-Holland. Daarom hebben wij de ambitie om de beschikbare ruimte zo goed mogelijk benutten. Dit dwingt de provincie en het Rijk tot keuzes.

Het is belangrijk dat in de Nota Ruimte wordt gewerkt aan een integrale koers die richting geeft voor ruimtelijke ontwikkeling op de lange termijn, waarbij recht wordt gedaan aan de uitdagingen in onze provincie. Ook vragen wij aandacht voor de realisatie van de bestaande opgaven die een zwaartepunt hebben in Zuid-Holland, zoals de realisatie van 248.000 woningen tot 2030. Dit kan alleen gerealiseerd worden wanneer alle overheden, corporaties en marktpartijen zich hier maximaal voor inzetten, zoals bij de realisatie van 8.000 woningen in het Middengebied van de Zuidplaspolder.

Water en Bodem Sturend is cruciaal voor een toekomstbestendig Zuid-Holland

Het in juli gepresenteerde Voorontwerp Nota Ruimte gaat uit van drie bewegingen, waarbij het principe *Water en Bodem Sturend* als uitgangspunt is genomen. Ook wij kiezen ervoor om water en bodem nog meer sturend te laten zijn in de ruimtelijke ontwikkeling, zoals opgenomen in onze door Provinciale Staten vastgestelde ruimtelijke koers. Dit is namelijk een randvoorwaarde voor een leefbaar, veilig en toekomstbestendig Zuid-Holland.

De ruimtelijke koers voor een toekomstbestendig Zuid-Holland

Het ruimtelijk beleid is er decennia op gericht geweest om vooral de vraag voor wonen en werken te accommoderen door steeds meer agrarisch gebied te bebouwen. Dit heeft doorgewerkt in het Zuid-Holland van vandaag. De druk op de ruimte, vanuit ruimtevragers en door ruimtelijke beperkingen neemt alleen maar toe, terwijl de kwaliteit van onze leefomgeving onder druk staat. Zo is het oppervlak van de stad Den Haag meer dan verdubbeld sinds 1960, terwijl er ruim 40.000 mensen minder wonen. Met de ruimtelijke koers gaan wij onder andere de volgende principes hanteren:

- ✓ Ruimtelijke keuzes willen we meer gaan prioriteren op **gezondheid, kwaliteit en veiligheid**.
- ✓ **Water en bodem** worden nog meer **sturend**;
- ✓ We zetten in op **verdichting, functiemenging** en het combineren van werk en woningbouw met **goede bereikbaarheid en hoogwaardig openbaar vervoer**.
- ✓ **Ruimte voor wonen en werken** ontwikkelen we binnen de ruimte die daarvoor gereserveerd is. We benutten de beschikbare ruimte zo optimaal mogelijk, bijvoorbeeld door het **optoppen** van woningen. Daarom stellen we een **ondergrens voor open landschap** in onze provincie, om ruimte te hebben voor onder andere landbouw, natuurherstel en wateropvang.

Integraliteit en prioritering van ruimtevragers

In onze provincie landen veel nationale opgaven met een grote ruimtevraag, zoals woningbouw, infrastructuur, landbouw, natuur, bedrijvigheid, energievoorziening en defensie. Het is van belang dat in de Nota Ruimte wordt gezorgd voor verbinding, prioritering en volgorde in deze verschillende opgaven, die samen met onze gebiedspartners moeten worden opgepakt. We zetten in op het combineren van functies op dezelfde ruimte, maar ook dan past niet alles. En het kan extra tijd en geld vragen om dit goed te doen. Keuzes en prioritering zijn nodig, waarbij de gebiedskwaliteiten en kenmerken van het landschap moeten worden meegewogen. Dit onderstreept het belang van een integrale afweging, ook op Rijksniveau, bijvoorbeeld in een Nota Ruimte. Dit alles vanuit het besef dat de onbebouwde ruimte voor onder andere landbouw en waterberging ook waarde(n) heeft.

Werken aan een nieuw evenwicht tussen landbouw en natuur

In onze dichtbevolkte provincie vragen landbouw en natuur nadrukkelijk om aandacht én ruimte. Belangrijk, want is een stuk grond eenmaal bebouwd, dan blijft het doorgaans bebouwd. Open landschappen willen wij beschikbaar houden voor onder andere transitie van de landbouw, energie, natuurherstel en wateropvang. Daarom kiezen wij voor een ondergrens voor (open) landschap. Wonen en werken ontwikkelen we binnen de ruimte die daarvoor al gereserveerd is. Dat is inclusief ruim 100 grotere buitenstedelijke locaties, die samen de omvang van de gemeente Zoetermeer (ruim 37km²) hebben.

Instrumenten en middelen voor functievermenging en verdichting voor wonen en werken

Het ruimtelijk beleid is in het verleden veel gericht om de vraag voor onder andere wonen en werken te accommoderen. Voor een welvarend en toekomstbestendig Zuid-Holland zijn bedrijvigheid, strategische autonomie, brede welvaart en energiezekerheid belangrijk, waarvoor ruimte moet worden ingepast binnen de weinig beschikbare ruimte die er is. Vandaar dat wij inzetten op functievermenging en verdichting. Het is belangrijk dat dit terugkomt in de Nota Ruimte, en dat bij het Rijk daar ook middelen en instrumenten voor beschikbaar zijn. Wij werken en denken graag met het Rijk mee om dit te concretiseren.

Nationale opgaven landen in regio's in het hele land

Er is veel aandacht voor een verschuiving van toekomstige woningbouw naar het noorden, oosten en het zuiden van Nederland. De keuzes voor de langere termijn zouden gericht moeten zijn op een goede en gezonde ontwikkeling van alle regio's in Nederland. Dat is een keuze die wij begrijpen.

Tegelijkertijd zijn er vraagstukken waarbij de samenwerking nu nodig is voor de uitvoering van de al geformuleerde doelen en de gemaakte afspraken. De tijd, capaciteit en middelen aan Rijkszijde om die doelen te realiseren is nodig voor bijvoorbeeld twee grote binnen- en buitenstedelijke projecten in onze provincie; CID-Binckhorst in Den Haag en het Vijfde Dorp in de Zuidplaspolder met respectievelijk 22.500 en 8.000 woningen en vele vierkante meters aan werkruimte. Deze twee projecten alleen al komen in de buurt komt van totale woningbouwopgave tot 2030 in provincies Friesland en Drenthe samen. De grootte van deze woningbouwprojecten zijn van nationaal belang, en vragen naast middelen van ons ook om middelen vanuit het Rijk. Want naast aandacht voor de vraagstukken van de toekomst, is ook aandacht voor de opgaven van vandaag nodig.

Wij hebben de ambitie om de weinig beschikbare ruimte in Zuid-Holland zo goed mogelijk te benutten. Daarbij gaan we voor kwaliteit en selectieve groei. Dat dwingt zowel ons als het Rijk tot het maken van integrale keuzes. Onder andere keuzes over hoe wordt gebouwd en waar wordt gebouwd. Daarbij moeten ook afwegingen worden gemaakt over het goed gebruiken en beter benutten van al bebouwde gebieden. Daar horen ook passende instrumenten voor de medeoverheden bij.

Van een visie in de Nota Ruimte naar uitvoering

Het is belangrijk dat de Nota Ruimte een heldere integrale koers op nationale schaal bevat die de basis vormt voor de lange termijn ontwikkeling van ons land en richtinggevend voor de verschillende landsdelen. En laten we oog blijven houden voor de uitvoering. Wij willen samen met het Rijk aan de slag om te zorgen dat de plannen van vandaag en die uit een Nota Ruimte kunnen worden uitgevoerd in bestaande samenwerkingsverbanden.

Samenvattend:

- ✓ **De Nota Ruimte moet een heldere integrale koers bevatten en richting geven voor de lange termijn ruimtelijke ontwikkeling van ons land en richtinggevend voor de verschillende landsdelen.**
- ✓ **De gezamenlijke ambitie moet zijn om de weinig beschikbare ruimte zo goed mogelijk te benutten, aangezien veel nationale opgaven met een grote ruimtevraag in onze provincie landen. Focus op de uitvoering bij gereserveerde locaties en partnerschap met het Rijk is daarbij essentieel.**
- ✓ **Wij pleiten voor aandacht in de Nota Ruimte voor functievermenging en verdichting, met bijbehorende instrumenten en middelen vanuit het Rijk**
- ✓ **Wij werken en denken graag mee om de Nota Ruimte door te vertalen naar praktijk én uitvoering.**

In de bijlage vindt u een weergave van het grondgebruik in Zuid-Holland in 1970 en 2020, waaruit de toenemende druk op de beschikbare ruimte in onze provincie helder is af te leiden.